

EMAKEELE SELTSI

102. TEGEVUSAASTA (2021)

I. Üritused

1. Konverentsid

Emakeele Selts korraldas 2021. aastal neli konverentsi, ettekandeid esitati kokku 28.

Emakeele Seltsi ja ajakirja Akadeemia teemapäev „Keelekorralduse äärmised võimalused“ toimus 19. veebruaril Eesti Teaduste Akadeemia saalis. Üritus jätkas jaanuaris Eesti Keele Instituudi ja Eesti Keeletoimetajate Liidu ühisseminaril alustatud diskussiooni eesti keelekorralduse teemal, mis omakorda jätkus märtsis Eesti Keele Instituudi arutelupäevaga „Eesti keel normi ja vabaduse vahel“.¹ Sõna said eri valdkondade esindajad: keelekorraldajad, õpetajad, õpetajaks õppivad üliõpilased, keeletehnoloogid, keeleuurijad, keeletoimetajad, kirjastajad, õigusteadlased jt. Ettekannetele järgnesid paneeliarutelud Joonas Hellerma ja Piret Kriivani juhtimisel.

27. juunil toimus Tartus J. V. Veski päev (LIV) e-päevana. Veebiettekan-
kandeid oli kolm: Jüri Valge „Emakeele Selts 1920–2020“, Raimo Raagi „Emakeele Selts, aga kas ikka akadeemiline?“ ning Mati Ereli „Emakeele Seltsi aastaraamat ESA 66“. Tava kohaselt asetati J. V. Veski kalmule lilled, J. V. Veski panusest kõneles Reet Hendrikson ning kõlas ühislaul.

Euroopa keelte päeva tähistati iga-aastase üliõpilaskonverentsiga 1. oktoobril Tallinna Ülikoolis. Esinesid bakalaureused ja magistrid erinevatelt keelega haakuvatelt aladelt. Kokku peeti kaheksa ettekannet kahes teemaplokis, toimus otseülekanne.

Seltsi 100 aasta juubeli tähistamine sai koroonapandeemia tõttu võimalikuks alles kolmandal katsel, s.o 26. augustil TÜ ajaloo muuseumis. Peeti kolm ettekannet: Jüri Valge „Sajand Emakeele Seltsi“, Hannu Remese

¹ Otseülekanne on järelvaadatav aadressil <https://www.youtube.com/watch?v=GmYPjhZVTA>.

„Soome keeleteadlased Eesti silda ehitamas“ ning Miina Norviku, Helle Metslangi ja Karl Pajusalu „Eesti keelest uurali ja Euroopa keelte tüpoloogial taustal“. Tunnustati seltsi teenekaid liikmeid ja koostööpartnereid ning anti kätte tunnistused seltsi uutele auliikmetele, sh esimestele välisauliikmetele (Auli Hakulinen ja Hannu Remes), meie kohalikest seltsiliikmetest tunnustati auliikme diplomiga Jüri Valget. Ametlikule osale järgnes vastuvõtt ja mõttevahetus vabamas vormis.²

2. Kõnekoosolekud, väliskeelepäevad ja keelepäevad Eesti koolides

Emakeele Selts korraldas 2021. aastal ühe väliskeelepäeva, noorte keelesaagri ja prof Mati Ereli portree avamise ürituse. Kõnekoosolekuid, meie tavapärasest töövormi, mullu teha ei õnnestunud, koroonapandeemia tõttu ei saanud võimalikuks ka keelepäevad koolides. Ettekandeid esitati aasta jooksul 16.

Emakeelepäeval, 14. märtsil tähistasime Kristjan Jaak Petersoni 220. sünniaastapäeva koostöös Eesti Vabariigi suursaatkonnaga Riias ja Läti Ülikooli Liivi instituudiga. Üritus oli otseülekanadena jälgitav veebis. Ettekandeid oli kaks: Mart Velskri „Liivimaa kirjandused ja Kristjan Jaak Peterson“ ning Valts Ernštreitsi „Liivi luule ajastud“. Värsket luulekogu „Trillium 2.0“ tutvustasid autorid Baiba Damberg, Valts Ernštreits ja Kõmp Kārl / Karl Pajusalu, kes lugesid oma luuletusi liivi, eesti ja läti keeles.

Seltsi aastakoosolekul 26. augustil Tartus esitas tegevusaruande teadussekretär Killu Mei.

Aasta lõpetasime ainulaadse ettevõtmisega – nimelt avasime koos heade partneritega vahetult enne jõule, 22. detsembril prof Mati Ereli, seltsi auliikme portree. Portree autor on kunstnik Laurentsius. Portree valmimist on toetanud Tartu Ülikooli eesti ja üldkeeleteaduse instituut, Eesti Keele Instituut ja Emakeele Selts, samuti lahkendajad, keda seltsiliikmete hulgas oli üle 50.

F. J. Wiedemanni keelepäev toimus koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Väike-Maarja vallavalitsusega Väike-Maarjas 24. septembril. 2021. aasta riikliku Wiedemanni keeleauhinna pälvis Emakeele Seltsi abiesimees Jüri Viikberg pühendunud töö eest eesti murrete,

² Aktuse otseülekanne on järelvaadatav Emakeele Seltsi Youtube'i kanalil, vt <https://www.youtube.com/watch?v=TmFXrMeqvjY>.

väliseestlaste keele ja keelekontaktide uurimisel ning õpetamisel. Laureaat istutas Väike-Maarja keeletammikusse tamme. Laureaat tutvustas Tiina Laansalu ning ettekande pidasid laureaat Jüri Viikberg („Sõnalaenu aja-sõelas“) ning Lembit Vaba („Sõnavara uurimise mõtteid sõnavara uurimisest“) ja Ene Vainik („Kuidas eestlane tunustab?“). Päeva lõpetas vestlusring „Noorte keelemaastik“, mida juhtis Andra Kütt.

Väljaspool Eestit peeti Haridus- ja Teadusministeeriumi, kohapealsete eesti seltside ja eesti keele õpetuskeskuste kaaskorraldusel veebi teel 13. oktoobril üks keelepäev Soomes. Tuglase Seltsi edasijõudnud keeleõppijatele esines Ahto Külvet teemal „Vanad vinüülplaadid eesti keele tunnis“.

Teoks sai pärast aastast pausi ka noorte keelelaager. Laagri üldteema oli „Suuline keel kõnes ja kirjas“ ning see toimus 29.–31. oktoobril Paunküla healukeskuses. Osales 15 gümnaasiuminoort üle Eesti, esinejaid oli kaheksa, peamiselt TÜ suulise keele uurimise rühma liikmed. Piret Kriivan ERRist tegi kuue noorega intervjuud, mis olid eetris Vikerraadio „Keelesaates“ 7. novembril.

II. Muu tegevus

Emakeele Selts korraldas koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga 2020. aasta keeleteo valimise. Auhindu oli kaks: haridusministrite nimetatud peaauhind, mille võitsid „Eesti teaduskeel keelterikkas teadusmaailmas“ (Peep Nemvalts) ning Integratsiooni Sihtasutuse Narva eesti keele maja eesti keele õppe projekt räpiooper „Karma“ (Krismar Rosin jt), ning rahva valitud auhind, mille sai õ- ja ö-hääliku piiritähise avamine Saaremaal (Taavi Pae). Selts oli kaaskorraldaja keeleteo lõpuüritusel, mis peeti 16. märtsil Kadrioru Saksa Gümnaasiumis, kuid mis toimus ilma külalisteta. Ülekannet sai jälgida veebi teel.

Alljärgnevalt on esitatud loetelu muudestki ettevõtmistest.

1. 15. ja 16. oktoobril toimus koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi, Eesti Rahvusringhäälingu, Tartu Ülikooli eesti ja üldkeeleteaduse instituudi, Emakeele Seltsi ja Eesti Emakeeleõpetajate Seltsiga kokkuvõttevõistlus „Tuum“. Kümnendat aastat sai iga osaleja panna proovile oma oskuse teha kuni 200-sõnaline kokkuvõtte žürii antud tekstist. Seekord oli alustekstiks Mihkel Muti essee „Julgus olla erand ehk Grenzsteini varju vastu“.

2. Jätkusid Vikerraadio „Keelesäutsud“ (säutsude autorid Airi Kapanen, Lydia Risberg ja Kairi Tamuri) ning üliõpilaste õppekäigud Tartusse ja Tallinna.
3. Seitsmendat korda andis Emakeele Selts koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga välja stipendiumi eesti keele ja kirjanduse õpetaja õppekava üliõpilastele. Taotlusi oli 13, stipendiumi sai kuus üliõpilast: Maret Einmann, Karmen Grigor, Mariliis Pöder, Maris Pukk, Angela Täpsi ja Marie Udam.
4. Jätkati 2016. aastast toimuva eestikeelse ettevõtenime võistlusega „Ehe Eesti – Eesti ettevõttele eesti nimi“, mis korraldati koostöös Eesti keelenõukogu ning Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsiooniga. Võistlus kuulutati välja emakeelepäeval, laekus rekordiliselt kandidaate (72). 2021. aasta auhinnad anti üle 8. oktoobril ettevõtlusnädalal seitsmes kategoorias: varasematele kategooriatele – teenindusettevõtte, tootmisettevõtte, aasta uustulnuk, vabaaühendus, haridus- ja kultuuriasutus – lisandusid õpilasfirma ning .ee internetiaadress ehk rahvusdomeeni nimi.

Alljärgnevalt on nimetatud võitjad kategooriate kaupa:

- teenindusettevõtte: Kaine Kärbes OÜ; ära märgiti Tähemõrsja OÜ, Stiilne Salk OÜ, pagar-deli-resto Päris (Maitse sepad OÜ);
- tootmisettevõtte: Ilmavald OÜ; ära märgiti Traageldaja OÜ, Sokisahtel OÜ, Ühetähejutud OÜ;
- vabaaühendus: võitjat välja ei kuulutatud; ära märgiti Elav Elva (SA Elva Kultuur ja Sport);
- haridus- ja kultuuriasutus: OÜ Mõttemaru; ära märgiti Väike Päike Lasteklubi OÜ;
- aasta uustulnuk: Kõhuvabohu OÜ; ära märgiti Rohupood OÜ, Kriksadull OÜ, Tekstitaip OÜ;
- õpilasfirma: Leivik; ära märgiti Prühted;
- rahvusdomeeni nimi: ühetähejutud.ee; ära märgiti stiilnesalk.ee, tekstitohter.ee, meemehed.ee.

Sõna said Ilmar Tomusk (Keeleamet), Andres Tarto (Eesti Interneti Sihtasutus), Killu Mei (Keeleamet ja Emakeele Selts) ning ühe kategooria võitja.

5. Pärast pikka pausi andis Tartu Ülikooli Sihtasutus tänavu taas välja J. V. Veski nimelise stipendiumi (viimati 2011). Emakeele Selts osales statuudi uuendamisel. 500-eurose stipendiumi pälvis Getri Tomson,

Tartu Ülikooli humanitaarteaduste ja kunstide valdkonna eesti ja soome-ugri keeleteaduse 2. aasta üliõpilane.

6. 2021. aasta esimesse poolde jäi remondi tõttu ka seltsi ajutine väljakolimine oma ruumidest. Sellega seoses korrastasime arhiivi ja vaatasime üle raamatukogu seisu.

III. Kirjastamine

2021. aastal on trükkis ilmunud:

- Emakeele Seltsi aastaraamat 66 (2020). Peatoimetaja Mati Erelt, toimetaja Riina Reinsalu. Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia Kirjastus. Tallinn, 2021, 464 lk;
- Reet Kasik. Artiklikogumik „Elav ja muutuv keel“. Emakeele Seltsi toimetised nr 78. Tallinn, 2021, 383 lk;
- „Emakeele Selts 1920–2020“. Koostaja Jüri Valge. Tallinn, 2021, 717 lk;
- keeleajakiri Oma Keel nr 1, 120 lk;
- keeleajakiri Oma Keel nr 2, 118 lk.

Seltsi kroonika ja toimetiste sarja väljaandmist on toetanud Eesti Kultuurkapital, aastaraamatu ja Oma Keele väljaandmist Haridus- ja Teadusministeerium.

IV. Raamatukogu

Emakeele Seltsi raamatukogu täienes 2021. aasta jooksul 25 trükisega, mis on saadud vahetuse, annetuse või ostu teel. Raamatukogus on arvel 6793 inventeeritud trükist. Jätkame varasemate väljaannete digiteerimist. Digiteeritud väljaandeid saab lugeda Eesti Rahvusraamatukogu digiarhiivis Digar. Digiteeritud on kõik Akadeemilise Emakeele Seltsi toimetised.

V. Keeletoimkond

Emakeele Seltsi keeleteoimkonna vanemaks valiti 27. augustil 2020 Urve Pirso. Keeletoimkonda kuuluvad Reili Argus, Külli Habicht, Reet Kasik, Krista Kerge, Katrin Kern, Helika Mäekivi, Peeter Päll, Maire Raadik ja Arvi Tavast. Einar Kraut peatas ajavahemikuks 21.04.2021–20.04.2022 oma osalemise.

Keeletoimkond arutas jooksvaid küsimusi meili teel. Võeti vastu vastu kaks otsust: 1) ersa, komi, mari, mokša ja udmurdi nimede kirjutamine eesti tekstis ning 2) ÕSi 7. tüübi omadussõnade (*ablas, habras*) rööpkäänamine.

2020. aasta sügisel ilmus Oma Keeles Kullo Vende artikkel „Vajalikke muudatusi õigekeelsuse reeglistikus“. Toimkond arutas artiklis esitatud õigekirjaettepanekuid ja otsustas, et Maire Raadik sõnastab toimkonna seisukohad, mis pärast nende läbiarutamist ilmusid kevadel 2021 Oma Keele veebiartiklina.

Aasta algul pöördus toimkonna poole Sirje Ratso, kes palus veel kord arutada kohanimeliste täiendite algustähe õigekirja. Ta lahkas selle reegli tugevaid ja nõrku külgi. Keeletoimkond on teemat arutanud, võtmata seni seisukohta, kuid arupidamine jätkub.

Kevadel osales keeletoimkond ka välisnimede töörühma aruteludes mõne nime rööpvormide üle.

VI. Liikmeskond

2021. aasta algul kuulus Emakeele Seltsi 397 liiget, 31. detsembri 2021. aasta seisuga 17 auliiget ja 375 tegevliiget. Seltsi auliikmed on Mati Erelt, Tiit Erelt, Enn Ernits, Auli Hakulinen, Helju Kaal, Marja Kallasmaa, Reet Kasik, Valve-Liivi Kingisepp, Uno Liivaku, Ellen Niit, Hannu Remes, Eevi Ross, Huno Rätsep, Lembit Vaba, Jüri Valge, Tiit-Rein Viitso ja Asta Õim.

Tegevusaasta jooksul võeti vastu seitse uut tegevliiget: Triin Aasa, Uldis Balodis, Kristiina Bernhardt, Merit Karise, Tiia Palosaar, Heikki Paunonen ja Indrek Park.

Kaks seltsiliiget avaldasid soovi välja astuda.

Meie hulgast lahkusid 2021. aastal jäädavalt Viivi Maanso († 11.04.2021), Anni Jürine († 20.04.2021), Tauno Lähteenkorva († 23.11.2021), Peeter Olesk († 25.11.2021) ja Jussi Kallio († 21.12.2021).

VII. Juhatus

Augustis 2021 sai selts korralisel valimisel uue juhatuse: esimees Helle Metslang, abiesimehed Karl Pajusalu ja Tiina Laansalu ning liikmed Reili Argus, Kristiina Praakli, Andra Kütt ja Jüri Viikberg. Juhatus voliaeg kestab kolm aastat ehk kuni märtsini 2024.

Seltsi juhatus käis 2021. aastal koos enamasti veebi teel, lisaks peeti pidevalt ühendust e-posti teel.

Emakeele Seltsi juhatust esindas Eesti keelenõukogus Helle Metslang. Eesti Keele Sihtasutuse nõukokku kuulusid Helle Metslang, Jüri Viikberg ja Karl Pajusalu. Eesti Keele Instituudi teadus- ja haldusnõukogus oli Karl Pajusalu. Riigi F. J. Wiedemanni keeleauhinna komisjonis esindas seltsi Reili Argus. Eesti keele ja kultuuri akadeemilise välisõppe nõukokku kuulus Kristiina Praakli. Emakeele Seltsi aastaraamatu kolleegiumis olid Helle Metslang, Karl Pajusalu ja Jüri Viikberg ning keeleajakirja Oma Keel kolleegiumis Helle Metslang ja Reili Argus.

VIII. Töötajad

Teadussekretärina töötab Killu Mei ja raamatukogu juhatajana Annika Oherde. Raamatupidaja on Ülle Tamm.

IX. Üldiseloostus

Emakeele Seltsi 2021. aasta ettevõtmisi varjutas jätkuvalt koroonakriisi tõttu tekkinud keeruline olukord ja riigi kehtestatud piirangud. Olime sunnitud paljud tavapärased üritused ära jätma või edasi lükkama.

Vahendame seltsi liikmetele infot mitmesuguste ürituste ja algatuste kohta. Meil on hea kontakt teiste Eestis tegutsevate humanitaarseltsidega, näiteks Eesti Emakeeleõpetajate Seltsi, Õpetatud Eesti Seltsi, Laurentsiuse Seltsi ja Eesti Keeletoimetajate Liiduga. Samuti teeme koostööd välismaal tegutsevate eestlaste kogukondadega ja Eesti saatkondadega.

Seltsi tegevust rahastatakse Eesti Teaduste Akadeemia ning Haridus- ja Teadusministeeriumi tegevustoetusest, seltsi väljaannete müügist ning liikmemaksudest ja annetustest. Tegevust on toetanud ka koostööpartnerid Tartu Ülikool, Tallinna Ülikool ja Eesti Keele Instituut.

Rahaliselt oli 2021. aasta Emakeele Seltsile soodne, saime üritustega, mida oli võimalik teoks teha, hakkama. Osa tegevusi ja ettevõtmisi – väliskeelepäevad, koolide keelepäevad – jäävad ootama paremat, haigusvaba aega.

Selts sai toetust Kultuurkapitalilt kroonika koostamiseks ja väljandmiseks. Seltsi tegevusi on tõhusalt toetanud Haridus- ja Teadusministeerium, mistõttu saame ette valmistada seltsi väljaandeid, neid

publitseerida ja nende taset hoida, korraldada keelepäevi jm keeleüritusi, toetada keeleteoimkonna tegevust jne. Seltsi tegevust on mitteinimiselt toetanud ka koostööpartnerid Tartu Ülikool, Tallinna Ülikool ja Eesti Keele Instituut.

KILLU MEI

2021. AASTAL EMAKEELE SELTSI ÜRITUSTEL PEETUD ETTEKANDED

1. **Marielle Aas** – Kaks- ja ükskeelsete laste jutustamisoskus MAIN-testi tulemuste põhjal. Euroopa keelte päeva üliõpilaskonverentsil 1. oktoobril Tallinnas.
2. **Andra Annuka** – Ega naer ei ole naljaasi: naerust probleemsetes olukordades. Noorte keelelaagris „Suuline keel kõnes ja kirjas“ 29.–31. oktoobril Paunkülas.
3. **Mati Erelt** – Emakeele Seltsi aastaraamat ESA 66. J. V. Veski (LIV) päeval 27. juunil Tartus ja veebis.
4. **Valts Ernštreits** – Liivi luule ajastud. Kristjan Jaak Petersoni 220. sünniaastapäeval 14. märtsil Riias ja veebis.
5. **Külli Habicht** – Keelekorralduse kaaluksed. Soovitaja, hindaja, kasutaja vaatenurk. Teemapäeval „Keelekorralduse äärmised võimalused“ 19. veebruaril Tallinnas ja veebis.
6. **Katrin Hallik** – Selge keel – sõnast sõnumini. Teemapäeval „Keelekorralduse äärmised võimalused“ 19. veebruaril Tallinnas ja veebis.
7. **Tiit Hennoste** – Allkeelte allutamine ja mäss. Teemapäeval „Keelekorralduse äärmised võimalused“ 19. veebruaril Tallinnas ja veebis.
8. **Tiit Hennoste** – Suuline keel kõnes ja kirjas. Noorte keelelaagris „Suuline keel kõnes ja kirjas“ 29.–31. oktoobril Paunkülas.
9. **Sulev Iva** – Võru aktsent eesti keeles ja eesti aktsent võru keeles. Noorte keelelaagris „Suuline keel kõnes ja kirjas“ 29.–31. oktoobril Paunkülas.
10. **Heiki-Jaan Kaalep** – Sõnamuutmise norming ja keeletaju. Teemapäeval „Keelekorralduse äärmised võimalused“ 19. veebruaril Tallinnas ja veebis.
11. **Elvira Kalniņa** – Liivi fraseoloogia Uues Testamendis. Euroopa keelte päeva üliõpilaskonverentsil 1. oktoobril Tallinnas.
12. **Elisabeth Kaukonen** – Sooliselt markeeritud sõnavara veebiportaalide Delfi ja ERR spordi uudistes. Euroopa keelte päeva üliõpilaskonverentsil 1. oktoobril Tallinnas.

13. **Ülle Kimmel** – Vihametafoorid internetitekstides. Euroopa keelte päeva üliõpilaskonverentsil 1. oktoobril Tallinnas.
14. **Helen Kranich** – Õiguse mõte on sõnast suurem. Teemapäeval „Keelekorralduse äärmised võimalused“ 19. veebruaril Tallinnas ja veebis.
15. **Piret Kriivan** – Kuidas sünnib raadiosaatest kirjalik tekst. Noorte keelesaagris „Suuline keel kõnes ja kirjas“ 29.–31. oktoobril Paunkülas.
16. **Ahto Külvet** – Vanad vinüülplaadid eesti keele tunnis. Väliskeelepäeval 13. oktoobril Helsingis.
17. **Kirsi Laanesoo** – Küsimused ja küsilauseid suulises argivestluses. Noorte keelesaagris „Suuline keel kõnes ja kirjas“ 29.–31. oktoobril Paunkülas.
18. **Tiina Laansalu** – Laureaat Jüri Viikbergi tutvustus. F. J. Wiedemanni keelepäeval 24. septembril Väike-Maarjas.
19. **Margit Langemets, Peeter Päll** – ÕSi võimalusi. Teemapäeval „Keelekorralduse äärmised võimalused“ 19. veebruaril Tallinnas ja veebis.
20. **Helena Lemendik** – Autori isiku väljendamise keelelised vahendid eestikeelsetes magistritöödes. Euroopa keelte päeva üliõpilaskonverentsil 1. oktoobril Tallinnas.
21. **Liina Lindström** – Kas keel saab olla „õige“ või „vale“: keeleteadlase vaade. Teemapäeval „Keelekorralduse äärmised võimalused“ 19. veebruaril Tallinnas ja veebis.
22. **Taave Lips** – *Neeger* eesti keeles – vastuoluline ja mitmeti mõistetav. Euroopa keelte päeva üliõpilaskonverentsil 1. oktoobril Tallinnas.
23. **Killu Mei** – Emakeele Seltsi 2020. aasta tegevusaruanne. Seltsi aasta koosolekul 26. augustil Tartus.
– **Helle Metslang**, vt Miina Norvik
24. **Taive Murd, Hannamari Soidla** – Ühe eesti keele õpetaja argipäev. Teemapäeval „Keelekorralduse äärmised võimalused“ 19. veebruaril Tallinnas ja veebis.
25. **Miina Norvik, Helle Metslang, Karl Pajusalu** – Eesti keelest uurali ja Euroopa keelte tüpologia taustal. Seltsi 100 aasta juubeli tähistamisel 26. augustil Tartus.
26. **Elis Paemurd** – Eurotõlkija valikud ja võimalused. Teemapäeval „Keelekorralduse äärmised võimalused“ 19. veebruaril Tallinnas ja veebis.

27. **Urve Pirso** – Toimetaja vaade keelekorraldusele. Teemapäeval „Keelekorralduse äärmised võimalused“ 19. veebruaril Tallinnas ja veebis.
 - **Peeter Päll**, vt Margit Langemets
 - **Karl Pajusalu**, vt Miina Norvik
28. **Raimo Raag** – Emakeele Selts, aga kas ikka akadeemiline? J. V. Veski (LIV) päeval 27. juunil Tartus ja veebis.
29. **Kadri Rahusaar** – Kuidas kirjastuses toimetatakse. Teemapäeval „Keelekorralduse äärmised võimalused“ 19. veebruaril Tallinnas ja veebis.
30. **Hannu Remes** – Soome keeleteadlased Eesti silda ehitamas. Seltsi 100 aasta juubeli tähistamisel 26. augustil Tartus.
31. **Andra Rumm** – Küsimused intervjuudes. Noorte keelelaagris „Suuline keel kõnes ja kirjas“ 29.–31. oktoobril Paunkülas.
32. **Kadriliis Rämmann** – Eesti keele lõimingu võimalusi teiste õppeainetega. Teemapäeval „Keelekorralduse äärmised võimalused“ 19. veebruaril Tallinnas ja veebis.
33. **Andriela Rääbis** – Palved ja käsud suulises suhtluses. Noorte keelelaagris „Suuline keel kõnes ja kirjas“ 29.–31. oktoobril Paunkülas.
 - **Hannamari Soidla**, vt Taive Murd
34. **Ilmar Tomusk** – Normist, tavadest ja vabadusest kolmes vaates: keeleametnik, õpetaja, kirjanik. Teemapäeval „Keelekorralduse äärmised võimalused“ 19. veebruaril Tallinnas ja veebis.
35. **Janek Tuttar** – Esinemishirm ja hiirte kartus. Noorte keelelaagris „Suuline keel kõnes ja kirjas“ 29.–31. oktoobril Paunkülas.
36. **Janek Vaab** – Lõunaeesti kõrisulghäälilik. Euroopa keelte päeva üliõpilaskonverentsil 1. oktoobril Tallinnas.
37. **Lembit Vaba** – Sõnavaraaurija mõtteid sõnavara uurimisest. F. J. Wiedemanni keelepäeval 24. septembril Väike-Maarjas.
38. **Ene Vainik** – Kuidas eestlane tunnustab? F. J. Wiedemanni keelepäeval 24. septembril Väike-Maarjas.
39. **Jüri Valge** – Emakeele Selts 1920–2020. J. V. Veski (LIV) päeval 27. juunil Tartus ja veebis.
40. **Jüri Valge** – Sajand Emakeele Seltsi. Seltsi 100 aasta juubeli tähistamisel 26. augustil Tartus.
41. **Mart Velsker** – Liivimaa kirjandused ja Kristjan Jaak Peterson. Kristjan Jaak Petersoni 220. sünniaastapäeval 14. märtsil Riias ja veebis.

42. **Kadri Vider** – Inimene saab massina vastu küll, aga miks ta peaks? Teemapäeval „Keelekorralduse äärmised võimalused“ 19. veebruaril Tallinnas ja veebis.
43. **Jüri Viikberg** – Sõnalaenu ajasõelas. F. J. Wiedemanni keelepäeval 24. septembril Väike-Maarjas.
44. **Eike Ülevain** – Autori rollist ja keelevahenditest tantsulavastusi tutvustavates tekstides. Euroopa keelte päeva üliõpilaskonverentsil 1. oktoobril Tallinnas.

2021. AASTAL EMAKEELE SELTSILE SAADETUD VÕI KINGITUD KIRJANDUS

Ajakirjad, kogumikud ja aastaraamatud

Avain. Kirjallisuudentutkimuksen aikakauslehti. 2020, 4. 2021, 1, 2, 3.
Helsinki: Kirjallisuudentutkijain Seura.

Virittäjä. Kotikielen Seuran aikakauslehti. 1, 2. Helsinki: Kotikielen
Seura, 2021.

Muid väljaandeid

**Eläväneelähtäjä haard hõngu: üteliisi võro keeli / võrukeelseid kõne-
käände.** Kokko pandnu Urmas Kalla. Võru: Võro Instituut, 2014.
255 lk.

Kaljulaid, Kersti. **Sõna on vaba.** Tallinn: Vabariigi Presidendi Kantselei,
2021. 266 lk.

Mémoires de la Société Néophilologique de Helsinki. Helsinki: Société
Néophilologique.

CVIII. Kontakte, Kontraste und Kooperationen: Begegnungen
zwischen Finnland und dem deutschsprachigen Raum. Heraus-
gegeben von Marja Järventausta, Leena Kolehmainen, Pekka
Kujamäki & Marko Pantermöller. 2022. 334 lk.

Tietolipas. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

265. Eletty uskonto. Arjen uskonnollisuudesta ja sen tutkimuk-
sesta. Toimittanut Elina Vuola. 2020. 269 lk.

267. Avantgarde Suomessa. toimittaneet Irmeli Hautamäki jt.
2021. 452 lk.

ANNIKA OHERDE

2021. AASTAL MANALA TEELE LÄINUD EMAKEELE SELTSI LIIKMED

Viivi Maanso 12.01.1929–11.04.2021

Anni Jürine 15.02.1985–20.04.2021

Tauno Lähteenkorva 13.10.1932–23.11.2021

Peeter Olesk 25.12.1953–25.11.2021

Jussi Kallio 01.10.1937–21.12.2021

IN MEMORIAM
ANNI JÜRINE
(15.02.1985–20.04.2021)

2021. aastal lahkus meie hulgast raske haiguse tagajärjel vaid 36 aasta vanusena silmapaistev eesti keele ja akadeemilise väljendusoskuse uurija, Tartu Ülikooli teadur ja Kaitseväe Akadeemia väljendusõpetuse lektor Anni Jürine. Emakeele Seltsi liige oli Anni alates 2010. aastast.

Saatuse tahtel lühikeseks jäänud teadlaseteel jõudis Anni hämmastavalt palju. Ta oli Eesti Kognitiivse Keeleteaduse Ühingu ja Euroopa Lingvistikaühingu liige, kuulus mitme projekti juhtkomiteesse ja konverentside korraldustoimkondadesse. Uurija ja õppejõuna keskendus ta nii akadeemiliste tekstide kirjutamisprotsessi mõtestamisele kui ka eesti keele liitsete grammatikaüksuste kujunemisele. Suure panuse andis ta oma noorusliku energia ja värske vaatenurgaga kõigisse uurimisprojektidesse, milles ta osales, olgu selleks kas morfosüntaksi, akadeemiliste tekstide väljendivaramu (2019), õpetajahariduse arendamise või teadustekstide konventsioonide projekt. Anni oli kõigis projektirühmades väga hinnatud kaaslane tänu oma tõsisele töösse suhtumisele, erilisele

meeskonnatöökusele ja inimlikule empaatiavõimele. Sellest annab tunnistust ka Anni osalusel valminud publikatsioonide loend, kus on palju eri kaasautoritega koostöös valminud artikleid.

Anni asus Tartu Ülikoolis eesti ja soome-ugri keeleteadust õppima 2004. aastal. Bakalaureuseõpingutele järgnesid magistrantuur ja *cum laude* magistrikraad aastal 2009, seejärel doktoriõpingud ja edukas kraadikaitsmine 2016. aastal. Oma doktoritööna kaitstud põhjaliku keeleteadusliku monograafia „The Development of Complex Postpositions in Estonian: A Case of Grammaticalization via Lexicalization“ („Liitpostpositsioonide kujunemine eesti keeles grammatisatsiooni ja leksikalisatsiooni koostööl“) eest sai Anni üliõpilaste teadustööde riiklikul konkursil esimese preemia. Juba monograafia valimine doktoritöö vormiks näitab, et Annit ei rahuldanud kergemat teed minek, vaid ta tahtis kõike teha võimalikult süvitsi ja hästi. Sama ootas ta ka oma juhendatavatelt, olles neile eeskujuks oma süsteemsuse ja järjekindlusega.

Anni grammatikauurimusi ühendas keskendumine liitsete grammatikaüksuste (nt *selja taga* > *seljataga*, *käe all* > *käeall*; *nii et* > *niiet*) kujunemisele (2009, 2011, 2013, 2016, 2017, 2020) – teema, mida ta käsitles ka oma doktoritöös. Ta on oma uurimustega lisanud palju uut eesti keele liitsete kaassõnade ja sidendite arengu avamiseks. Lõpetamata jäi artikkel kokkuhäälduse mõjust liitkaassõnade kujunemisele. Anni on koos kaasautoritega kirjutanud uurimusi ka semantika (2016, 2017), katseliste uurimismeetodite (2013), keelemuutuste (2011, 2017, 2018) ja koolipedagoogika teemadel (2017, 2020). Laiemale lugejaskonnale on mõeldud tema kirjutamisprotsessi kui mõtteviisi tutvustavad artiklid kirjutamise protsessilisest olemusest (2014, 2016, 2019), mustandite tähtsusest (2018), sisu olulisusest vormi ees (2019, 2020), tagasisidest kirjutamisprotsessis (2017) jpm.

Tähelepanuväärne on erialane haare, mis iseloomustab Anni lühikeseks jäänud teadlaseteed. Imetlust äratav pühendumus ja põhjalikkus, millega ta kõigisse oma tegemistesse suhtus. Kokku on temalt ilmunud 13 aasta jooksul peaaegu 40 teaduspublikatsiooni. Neist suur osa on seotud tema viimaste aastate uurimisprojektidega, mis keskendusid akadeemiliste tekstide uurimisele. Anni oli alates 2020. aastast kandev jõud projektis „Teadusteksti konventsioonid Balti riikides: retooriline struktuur keelte ja kultuuride risttules“. Selle projekti alusandmeid tutvustab ka 2022. aasta aprillis kaasauthorsuses ilmunud postuumne artikkel eestikeelse

akadeemilise teksti tunnuste kohta ning ilmumas on veel sama projekti teoreetilisi lähtekohti ja metoodilist raamistikku avav artikkel.

Jääme Annit mäletama alati sõbraliku ja toetava kolleegi ning särava noore teadlasena, kelle lahkumine jättis tühja koha nii pooleli jäänud teadusprojektidesse kui ka lähedaste töö- ja teekaaslaste südamesse.

ILONA TRAGEL

EMAKEELE SELTSI JUUBILARID 2021. AASTAL

JAANUAR	03.01	Antoine Chalvin	55
	08.01	Margit Langemets	60
	14.01	Karin Kaldamäe	60
	17.01	Marju Märtsen	85
	17.01	Pille Penjam	40
VEEBRUAR	04.02	Anu Nurk	60
	06.02	Taima Kiisverk	75
	15.02	Urve Pirso	50
	16.02	Rogier Blokland	50
MÄRTS	01.03	Mihhail Kremez	45
	05.03	Marta Raisma	95
	13.03	Kalli-Merike Karise	85
	09.03	Anu-Reet Hausenberg	80
	12.03	Mati Erelt	80
	15.03	Peeter Päll	60
	16.03	Madis Paide	75
	17.03	Priit Järve	80
	24.03	Tiina Alekõrs	40
APRILL	11.04	Hille Pajupuu	65
MAI	05.05	Merle Leppik	85
	05.05	Reet Kasik	75
	05.05	Heinike Heinsoo	65
	14.05	Katrin Piller	50
	20.05	Uno Liivaku	95
	27.05	Eduard Odinets	45

JUUNI	02.06	Mare Valge	65
	03.06	Peep Leppik	80
	05.06	Helgi Vihma	90
	05.06	Udo Uibo	65
	06.06	Satu Grünthal	60
	07.06	Urmas Sutrop	65
	15.06	Tiina Kattel	50
	16.06	Sirje Ootsing	80
	19.06	Anu Vane	40
	30.06	Siiri Soidro	45
	30.06	Annika Viht	40
JUULI	01.07	Tiina Halling	65
	06.07	Helen Plado	40
	19.07	Krista Mihkels	45
	21.07	Andriela Rääbis	55
	22.07	Piret Kriivan	60
	23.07	Ago Künnap	80
AUGUST	10.08	Eino Koponen	65
	13.08	Liisi Piits	45
	14.08	Ene Sepp	75
	28.08	Margit Kuusk	55
	29.08	Anu Haak	80
	29.08	Helena Metslang	40
	30.08	Piret Järvela	65
SEPTEMBER	22.09	Ingrid Krall	65
	30.09	Tiit Maksim	80
OKTOOBER	02.10	Paul Hagu	75
	03.10	Anastassia Zabrodskaja	40
	05.10	Eva Liina Asu-Garcia	50
	11.10	Mari Kõiv	60
	17.10	Einar Kraut	75

	17.10	Rein Veidemann	75
	20.10	Tiia Valdre	65
	28.10	Annika Hussar	55
NOVEMBER	01.11	Marje Joalaid	75
	08.11	Ele Süvalep	70
	28.11	Irina Külmoja	75
DETSEMBER	02.12	Reet Igav	40
	16.12	Ülle Hendrikson	55
	21.12	Eva Saar	45
	26.12	Helga Laanpere	90
	26.12	Kadri Tamm	60